

บทความวิจัย (ม.ค. – มิ.ย. 2562)

แนวทางการบริหารจัดการระบบคุณภาพในโรงเรียนมาตรฐานสากล ระดับประถมศึกษา

อภัย สบายใจ หลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยการจัดการและเทคโนโลยีอีสเทิร์น

e-mail : aphaisab@gmail.com Tel. 081-8785390

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมานจิต ภิรมย์รัตน์, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยการจัดการและเทคโนโลยีอีสเทิร์น

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาสภาพของการบริหารจัดการระบบคุณภาพในโรงเรียนมาตรฐานสากลระดับประถมศึกษา อีกทั้งยังต้องการวิเคราะห์ความสัมพันธ์และปัจจัยอิทธิพลต่อการทำนายแนวทางการบริหารจัดการระบบคุณภาพในโรงเรียนมาตรฐานสากลระดับประถมศึกษา โดยใช้แบบสอบถามจำนวน 57 ข้อไปใช้เก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่าง 315 คนมาใช้ในการวิเคราะห์ผลด้วยเทคนิคการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ แต่อย่างไรก็ตามผู้วิจัยได้ทดสอบคุณภาพแบบสอบถามแล้วได้ผลการทดสอบความตรงเชิงสอดคล้อง วัตถุประสงค์ หรือได้ค่า IOC ระหว่าง .60 - 1.0 ส่วนผลการทดสอบความเชื่อมั่นได้ค่า Alpha ทั้งฉบับเท่ากับ .98 แล้วจึงนำแบบสอบถามไปเก็บรวบรวมข้อมูลกลับมาวิเคราะห์ผลด้วยสถิติเชิงพรรณนา การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน รวมถึงการใช้สถิติอ้างอิง การวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ และการวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุคูณ แล้วพบว่าค่าเฉลี่ยตัวแปรหลักทั้งสามตัวแปร การบริหารจัดการศึกษา การจัดการระบบคุณภาพ และโรงเรียนมาตรฐานสากลมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และยังมีทิศทางความสัมพันธ์กันในเชิงบวกของทั้งสามตัวแปรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนข้อค้นพบสำคัญคือ แนวทางการบริหารจัดการระบบคุณภาพในโรงเรียนมาตรฐานสากลระดับประถมศึกษานั้นประกอบด้วยปัจจัยอิทธิพลด้านภาวะผู้นำ ผู้นำมีอาชีพ การมีส่วนร่วม การจัดสภาพแวดล้อม การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และเทคโนโลยีเพื่อการสื่อสาร โดยที่ปัจจัยทั้งหมดด้านนี้มีอิทธิพลต่อการพัฒนาโรงเรียนมาตรฐานสากลได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้ผู้บริหารและครูโรงเรียนมาตรฐานสากลสามารถนำเอาปัจจัยอิทธิพลทั้งหมดด้านไปพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของตนเองและนักเรียนควบคู่ไปพร้อมกัน โดยเฉพาะการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันของขีดความสามารถ ปัญหาการพัฒนาขีดความสามารถ และการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาขีดความสามารถสูงสุดแก่ผู้เรียนเป็นรายบุคคล

คำสำคัญ: การบริหารจัดการศึกษา การจัดการระบบคุณภาพ โรงเรียนมาตรฐานสากล

Received: May 16, 2019, Accepted June 10, 2019

Administration Approach in Quality of School System of
World-Class Standard Primary School

Aphai Sabaijai, Education Administration Program, The Eastern University of Management and Technology,

e-mail : aphaisab@gmail.com Tel. 081-8785390

Aet.Prof.Dr. Samarnjit Piromruen, The Eastern University of Management and Technology

Abstract

This research is aimed to study the state of the internal insurance administrative system in primary world class standard schools and aimed at analyzing the relationships and factors influencing the administrative guidelines prediction of quality system in primary world class standard schools by using the 57 items questionnaire with the 315 samples. Analyzing data with mean, standard deviation, correlation

coefficient and multiple regression analysis. But the researcher also tested the questionnaire's quality. The ICO result is between .60 – 1.0 and the Alpha reliability is .98. Then used the questionnaires to collect the data and analyzed it with the descriptive statistics, Mean, Percentage and standard deviation. And using the inferential statistics, correlation coefficient and multiple regression analysis.

The result found that the mean of all three main parameters; educational administration, quality management system and world class standard school, was at a high level. And the positive relationship of the three parameters was statistically significantly at .05 level. The important finding was that the quality administrative system in primary world class standard schools consisted of leadership, professional leader, participation, setting up the environment, learning and teaching activities and communication technologies. The six factors affect the development of world class standard schools were statistically significantly at .05 level. The administrator and teachers can take all six input factors to develop all teachers and students' learning techniques at the same time; especially the present state capability analysis, problem of capability analysis and setting up the activities to improve the students' capability individually.

Keywords: Educational Management, Quality System Management and World Class Standard School

คำขอขอบคุณ: งานวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยการจัดการและเทคโนโลยีอีสเทิร์น

บทนำ

คุณภาพของการจัดการศึกษาเป็นตัวบ่งชี้ที่สำคัญในการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 และพัฒนาศักยภาพการแข่งขันในเวทีระดับโลก ซึ่งประเทศที่จะอยู่รอดได้หรือคงความได้เปรียบก็คือประเทศที่มีอำนาจทางความรู้ และเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ (Learning society) ที่มีการนำเอาความรู้ที่ตกผลึกได้ไปใช้ในทางปฏิบัติให้ปรากฏผลชัดเจนต่อการพัฒนาสังคม (ศิริรัตน์ จำปีเรือง และอมรรรัตน์ วัฒนาร, 2553) ในอนาคตโรงเรียนแต่ละแห่งจะต้องมีการแข่งขันด้านคุณภาพมากขึ้น โรงเรียนในประเทศไทยเองจำเป็นต้องพัฒนาให้หน่วยบริการทางการศึกษาที่มีคุณภาพ เพื่อรองรับการแข่งขันที่จะเกิดขึ้นจากการเปิดเสรีทางการศึกษาการจัดการศึกษาไทยให้พร้อมสำหรับการแข่งขันในเวทีโลกในยุคศตวรรษที่ 21 เนื่องจากยุคโลกาภิวัตน์มีการเชื่อมโยงด้านการค้าและการลงทุน ทำให้ตลาดแรงงานในอนาคตต้องการคนที่มีศักยภาพในหลายด้าน รวมทั้งความสามารถด้านภาษาต่างประเทศ การคิดวิเคราะห์ การสื่อสาร คุณลักษณะในการเป็นพลโลก การจัดหลักสูตรและการเรียนการสอนจึงต้องปรับให้มีความเป็นสากลมากขึ้น นอกจากนี้การเปิดเสรีทางการศึกษา ทำให้สถาบันการศึกษาจากต่างประเทศเข้ามาลงทุนด้านจัดการศึกษาในประเทศไทย โรงเรียนควรหาภาคีเครือข่ายในการจัดหลักสูตรนานาชาติ หลักสูตรสมทบ หรือหลักสูตรร่วมกับสถาบันต่างประเทศ เพื่อความเป็นสากลของการศึกษา (อดุลย์ วังศรีคุณ, 2557) กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 เพื่อเป็นกรอบทิศทางการพัฒนาเยาวชนของชาติเข้าสู่โลกยุคศตวรรษที่ 21 โดยมุ่งส่งเสริมผู้เรียนให้มีคุณธรรม รักความเป็นไทย ให้มีทักษะการคิดวิเคราะห์ สร้างสรรค์ มีทักษะด้านเทคโนโลยี สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นและสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมโลกได้อย่างสันติอันจะส่งผลต่อการพัฒนาประเทศแบบยั่งยืน โดยมีจุดหมาย คุณลักษณะอันพึงประสงค์ สมรรถนะสำคัญ และมาตรฐานการเรียนรู้เป็นเป้าหมายการพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ทักษะ และมีคุณธรรมบนพื้นฐานของความเป็นไทยควบคู่กับความ เป็นสากล มีการหลักสูตรที่มุ่งเน้นความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยี และทักษะชีวิต เพื่อให้ผู้เรียนมีศักยภาพเทียบเคียงกับนานาชาติอารยประเทศ เป็นการเพิ่มขีดความสามารถให้คนไทยก้าวทันต่อความเปลี่ยนแปลงและความก้าวหน้าของโลก มีศักยภาพการแข่งขันเวทีระดับโลก (อารีย์ นัยพินิจ และคณะ, 2557) ในด้านระบบบริหารจัดการ พบว่า โรงเรียนไม่ได้บริหารจัดการตามขั้นตอนของ TQA มีการจัดการระบบจัดการความรู้ (KM) และการสร้างนวัตกรรมเผยแพร่ทั้งในประเทศและต่างประเทศ แต่ยังไม่เป็นที่ประจักษ์ มีการนำวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practices) มาประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการโรงเรียน แต่ยังไม่เป็นผลชัดเจน (สิริมา เปี้ยอยู่ และคณะ, 2561)

การจัดการศึกษาในสังคมไทยให้อยู่ในมาตรฐานสากลได้นั้น ย่อมต้องอาศัยปัจจัยอันเป็นองค์ประกอบสำคัญหลากหลายประการ โดยเฉพาะการปรับทัศนคติ และแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนของผู้บริหารและครูที่ยังคงมุ่งเน้นที่ทักษะใดทักษะหนึ่งเป็นสำคัญ หาได้มีความเข้าใจที่ชัดเจนเกี่ยวกับการเรียนรู้ของมนุษย์ที่ชัดเจนหรือไม่ โดยเฉพาะการเรียนรู้อย่างเป็นอิสระด้วยตนเองเพื่อให้ก้าวไปสู่การบริหารจัดการศึกษาสู่ขีดความสามารถที่เรียกว่าเป็นมาตรฐานสากล ซึ่งถือว่าเป็นการจัดการศึกษาเพื่อมนุษยชาติโดยแท้ เพราะฉะนั้นปัญหาสำคัญของการจัดการศึกษาสังคมไทยมีรากฐานจากการขาดความเข้าใจที่ชัดเจนต่อระบบการจัดการศึกษา การจัดการเรียนรู้ และรวมไปถึงการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาในระดับสากล (ประวิต เอราวรรณ์, 2560)

การพัฒนาขีดความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษา และครูภายใต้สังกัดของแต่ละโรงเรียน วชิรพร แก้วหล้า และคณะ (2558) ได้ให้ทรรศนะเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครูและผู้บริหารสถานศึกษานั้นมีความสัมพันธ์เชิงอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อการยกระดับการจัดการศึกษาของแต่ละโรงเรียนที่จะก้าวขึ้นสู่ความเป็นมาตรฐานสากลได้ ทั้งนี้เนื่องจากได้นำเอาแนวคิดและปรัชญาการจัดการศึกษาในระดับสากลของโรงเรียนในต่างประเทศที่เริ่มต้นจากการพัฒนาแนวคิดและทัศนคติที่ถูกต้อง มีความเหมาะสมสำหรับการจัดการศึกษาที่ดีแก่มนุษย์ ด้วยการเริ่มต้นจากการทำความเข้าใจต่อขีดความสามารถของมนุษย์ พร้อมกับการพัฒนาความโดดเด่นของผู้เรียนแต่ละคนให้ก้าวไปสู่ความเป็นสากล หรือการยอมรับในระดับนานาชาติ ซึ่งมีได้มีเพียงการใช้ภาษาเท่านั้น หากแต่มีความเป็นสากลทั้งในมิติที่สัมพันธ์กับความเป็นมนุษย์ โดยเฉพาะความเสมอภาค การระมัดระวังเกี่ยวกับสิทธิ เสรีภาพความเป็นมนุษย์ไปจนถึงการพัฒนาสถานศึกษาให้กลายเป็นแหล่งบ่มเพาะสันติภาพของสังคม นอกจากนี้แล้ว พงษ์อิศรา ประหยัทธิพรย์ และพรทิพย์ สุริยาชัยวัฒน์ (2558) ได้นิยามไว้ซึ่งว่าการจัดการศึกษาในระดับมาตรฐานสากลได้นั้นต้องเข้าใจให้ชัดเจนต่อการพัฒนาคุณสมบัติของผู้เรียน ทั้งในด้านที่เกี่ยวข้องกับความรู้ ทักษะความสามารถ และพื้นฐานลักษณะนิสัยที่บ่งชี้ได้ชัดถึงความเป็นพลเมืองในระดับสากล มิได้มีเพียงขีดความสามารถด้านการเข้าใจ และใช้งานได้ด้านภาษา หากแต่ผู้เรียนในโรงเรียนมาตรฐานสากลต้องมีความเข้าใจต่อความหลากหลายด้านวัฒนธรรม ความสามารถในการปรับตัวเองให้เข้ากับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปอยู่ตลอดเวลา ส่วนประเด็นสำคัญนั้นอยู่ที่การพัฒนาลักษณะนิสัยที่บ่งชี้ถึงความเป็นสากลโดยแท้ ทั้งที่เกี่ยวข้องกับลักษณะนิสัยด้านความซื่อสัตย์สุจริต การประพฤติตนด้วยความรับผิดชอบทั้งต่อตนเอง ครอบครัว และชุมชนเพื่อก้าวไปสู่ความเป็นชุมชนที่เปิดกว้างในระดับโลก เพราะฉะนั้นปัญหาสำคัญของการจัดการศึกษาไทยให้ก้าวไปสู่ความเป็นโรงเรียนมาตรฐานสากลได้นั้น แท้ที่จริงแล้วอยู่ที่ความเข้าใจที่ถูกต้องและชัดเจนต่อการจัดการศึกษาในระดับโลกนั้นเป็นการศึกษาเพื่อมวลชน เป็นการศึกษาเพื่อคนหมู่มาก และเป็นการศึกษาที่ต้องพัฒนาความพร้อมของมนุษย์ให้เข้าสู่กระบวนการพัฒนาสันติภาพสากล (เพลินดา กะลัมพการ และคณะ, 2557)

ผู้วิจัยเห็นว่า โรงเรียนมาตรฐานสากลเป็นนวัตกรรมจัดการศึกษาให้มีคุณภาพเทียบสากล และการบริหารจัดการโรงเรียนอย่างมีคุณภาพตามระดับมาตรฐานที่สูงขึ้นให้เทียบเคียงประเทศผู้นำด้านคุณภาพการศึกษาในภูมิภาคอาเซียนและนานาชาติ รวมทั้งการที่รัฐบาลไทยมีนโยบายปฏิรูปการศึกษา และผู้วิจัยในฐานะผู้บริหารโรงเรียนในโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล จึงสนใจและตระหนักว่าโรงเรียนมาตรฐานสากล จำเป็นต้องมีระบบการบริหารจัดการที่เข้มแข็ง คล่องตัว และสามารถบริหารจัดการได้อย่างอิสระจนพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันและให้สอดคล้องกับการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 จึงได้วิจัยพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการระบบคุณภาพในโรงเรียนมาตรฐานสากล ระดับประถมศึกษา

วัตถุประสงค์วิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารจัดการระบบคุณภาพในโรงเรียนมาตรฐานสากลในระดับประถมศึกษา
2. เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารจัดการระบบคุณภาพในโรงเรียนมาตรฐานสากลในระดับประถมศึกษา
3. เพื่อวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการระบบคุณภาพในโรงเรียนมาตรฐานสากลในระดับประถมศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ใช้วิธีดำเนินการวิจัยแบบผสม (Mixed Method Research) ที่เน้นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) นำผลการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

ส่วนที่ 1 งานวิจัยเชิงปริมาณ เป็นการรวบรวมข้อมูลความคิดเห็นจากกลุ่มตัวอย่างแล้วนำมาวิเคราะห์ผลนำร่องก่อนเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญยืนยันถึงผลของการค้นพบจากงานวิจัยเชิงปริมาณ (Bian, 2016)

1. ประชากร คือ ผู้บริหารและครูโรงเรียนประถมศึกษาที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากลจำนวน 203 โรงเรียน ผู้บริหารและครูจำนวน 4,153 คน จำแนกเป็นผู้บริหารโรงเรียนจำนวน 174 คน และครูจำนวน 3,979 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารและครูในโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล ระดับประถมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งได้มาจากการใช้สูตรในการคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Yamane ที่ระดับความคลาดเคลื่อนไม่เกินร้อยละ 5 เลือกโดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) ได้ขนาดตัวอย่างจำนวน 364 คน (Singh & Masuku, 2014)

3. เครื่องมือวิจัย เป็นแบบสอบถามมาตรวัด 5 ระดับ ใช้ในการเก็บข้อมูลความคิดเห็นจากกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับการบริหารจัดการศึกษา (Education Administration) 21 ข้อ การจัดการระบบคุณภาพ (Quality System Management) 20 ข้อ โรงเรียนมาตรฐานสากล (World Class School) 16 ข้อ จากนั้นผู้วิจัยได้นำไปพัฒนาและทดสอบความตรง ความเชื่อมั่น โดยการตรวจสอบความตรงเชิงวัตถุประสงค์ (Item-Objectives Congruency: IOC) เกี่ยวกับความเข้าใจที่ตรงกันต่อนิยามความหมายตามกรอบแนวคิดวิจัยที่สรุปผลมาจากการทบทวนแนวคิดทฤษฎีที่ปรากฏในวรรณกรรม และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งภายในประเทศและต่างประเทศในลักษณะผสมผสานกัน โดยการแสดงความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ซึ่งปรากฏผลความเที่ยงตรงทั้งฉบับของแบบสอบถามเท่ากับ ค่าความตรงเชิงวัตถุประสงค์รายข้อมากกว่า .50 ขึ้นไป และมีความเชื่อมั่นรายข้อมากกว่า .30 ขึ้นไป รวมถึงมีค่าสัมประสิทธิ์ Alpha มากกว่า .85 โดยมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .98

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสอบถามความคิดเห็น ความเชื่อ และพฤติกรรมของกลุ่มตัวอย่างที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์วิจัยสำหรับนำมาใช้อ้างอิงถึงกลุ่มประชากรได้อย่างน่าเชื่อถือ ได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์จำนวน 315 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 86.53

5. การวิเคราะห์ข้อมูล ได้ประมวลผลและวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ เพื่อตอบคำถามและวัตถุประสงค์วิจัย Richmond (2006) สรุปความสำคัญเกี่ยวกับคำถามการวิจัย (Research Question) ที่เน้น การอธิบายสภาพทั่วไปของตัวแปร วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร และอิทธิพลพยากรณ์ระหว่างตัวแปรพยากรณ์ (Predict Variable) ต่อตัวแปรผล (Dependent Variable) ใช้สถิติค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: SD) สถิติอ้างอิง (Inferential Statistics) การวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation Coefficient) การวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple-Regression Analysis: MRA)

ส่วนที่ 2 งานวิจัยเชิงคุณภาพ การวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method Research) นั้นมุ่งนำเอาข้อเด่นของงานวิจัยเชิงปริมาณและงานวิจัยเชิงคุณภาพมาใช้สนับสนุนไปในทิศทางเดียวกัน โดยนำเอาผลวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากงานวิจัยเชิงคุณภาพมาใช้ในการสนับสนุนคำตอบให้มีความสมบูรณ์มากขึ้น เป็นการสนับสนุนข้อค้นพบของงานวิจัยเชิงปริมาณ (McKim, 2017) มีองค์ประกอบของงานวิจัยเชิงคุณภาพ ดังนี้

1. การกำหนดผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informant) ได้แก่ คุณลักษณะผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informant Attribution) สัดส่วนผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informant Rational)

2. แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-Structure Interview) ได้แก่ การร่างแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง และการตรวจสอบความตรง

3. การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ได้แก่ ขั้นตอนการเตรียมการสัมภาษณ์ (Preparation) ขั้นตอนการสัมภาษณ์ (interviewing) และขั้นตอนยุติการสัมภาษณ์ (Ending)

4. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Analysis) ในลักษณะของการวิเคราะห์พรรณนา (Descriptive Analysis) โดยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ มาวิเคราะห์และพรรณนาตามหลักวิชาการอย่างมีขั้นตอน มีการทบทวนผลการวิเคราะห์ข้อมูล จัดกลุ่มข้อมูล และตีความหมายตามทฤษฎีของผู้ให้ข้อมูล โดยไม่คำนึงถึงความสอดคล้องตามแนวคิดทฤษฎี เนื่องจากการวิจัยเชิงคุณภาพเป็นการแสวงหาความจริงของปรากฏการณ์ตามความเชื่อ ประสบการณ์ และความเข้าใจของผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informant)

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

ผลการวิเคราะห์ลักษณะกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นผู้บริหารและครูในโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล ระดับประถมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 315 คน (ร้อยละ 86.53) พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ร้อยละ 56.2 มีตำแหน่งปัจจุบันเป็นครูวิชาการ และเป็นผู้บริหารเพียงร้อยละ 43.8 ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาปริญญาโท ร้อยละ 70.5 รองลงมา มีการศึกษาระดับปริญญาตรี ร้อยละ 16.8 ส่วนลักษณะกลุ่มตัวอย่างด้านประสบการณ์ทำงานพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 64.1 มีประสบการณ์ต่ำกว่า 10 ปีลงมา รองลงมา มีประสบการณ์ทำงานระหว่าง 11 ถึง 20 ปี นอกจากนี้แล้วกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 51.7 ทำงานอยู่ในโรงเรียนขนาดเล็ก และร้อยละ 43.8 ทำงานอยู่ในโรงเรียนขนาดกลาง

ผลการวิเคราะห์สภาพตัวแปรวิจัย พบว่า ค่าเฉลี่ยการบริหารจัดการอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 4.22 (SD .66) ส่วนค่าเฉลี่ยตัวแปรองค์ประกอบมีค่าเฉลี่ยระดับมากเช่นเดียวกัน โดยมีค่าเฉลี่ยองค์ประกอบด้านเทคโนโลยีเพื่อการสื่อสารมากที่สุดเท่ากับ 4.32 (SD. 73) รองลงมาเป็นค่าเฉลี่ยด้าน การจัดการเรียนการสอนมีค่าเฉลี่ย = 4.22 (SD .70) ในขณะที่ตัวแปรองค์ประกอบด้าน การจัดสภาพแวดล้อมมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดเท่ากับ 4.14 (SD .70)

ผลการวิเคราะห์สภาพการจัดการระบบคุณภาพและองค์ประกอบ พบว่า ค่าเฉลี่ยระบบคุณภาพภายในโรงเรียนและองค์ประกอบอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยตัวแปรหลักเท่ากับ 4.17 (SD .67) และมีค่าเฉลี่ยตัวแปรองค์ประกอบด้าน สื่อการเรียนการสอนสูงที่สุดเท่ากับ 4.24 (SD. 74) ในขณะที่ตัวแปรองค์ประกอบด้าน การมีส่วนร่วมมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดเท่ากับ 4.08 (SD .74)

ผลการวิเคราะห์สภาพโรงเรียนมาตรฐานสากลและองค์ประกอบ พบว่า ตัวแปรโรงเรียนมาตรฐานสากล และองค์ประกอบทั้ง 4 ด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยตัวแปรหลักเท่ากับ 4.12 (SD. 71) ส่วนองค์ประกอบด้านการพัฒนาบุคลากร และด้านการเรียนการสอนมีค่าเฉลี่ยเท่ากันคือ 4.20 (SD .75 และ .82) ในขณะที่องค์ประกอบด้าน การวางแผนกลยุทธ์มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดเท่ากับ 4.02 (SD .72)

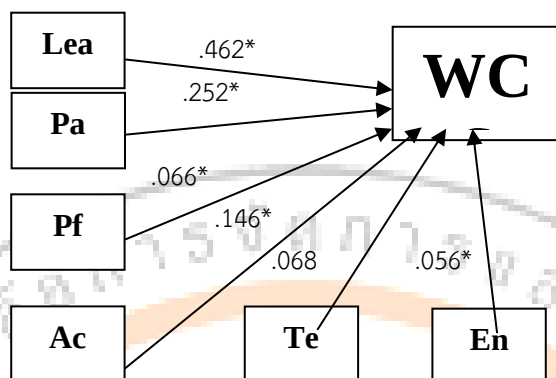
ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรหลักทั้งสามตัวแปร พบว่า มีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกันเชิงบวก อยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีความสัมพันธ์ระหว่างคู่ตัวแปรระบบคุณภาพและโรงเรียนมาตรฐานสากลมีสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มากที่สุด โดยมีค่า $r = .947$ และความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารจัดการและโรงเรียนมาตรฐานสากลมีค่า $r = .894$ สรุปได้ว่า ตัวแปรหลักทั้งสามตัวแปร การบริหารจัดการ ระบบคุณภาพ และโรงเรียนมาตรฐานสากลมีความสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ระดับมากถึงมากที่สุด

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรองค์ประกอบ พบว่า องค์ประกอบของการบริหารจัดการจำนวน 5 ตัวแปร ประกอบด้วย ภาวะผู้นำ (Lea) การจัดการเรียนการสอน (TL) ผู้นำมีอาชีพ (Pf) เทคโนโลยีเพื่อการสื่อสาร (Te) และการจัดสภาพแวดล้อม (En) มีความสัมพันธ์เชิงบวกระดับปานกลางถึงมากอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่า r ระหว่าง .72 ถึง .88 ในขณะที่ความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มตัวแปรองค์ประกอบระบบคุณภาพที่มีจำนวน 5 ตัวแปรองค์ประกอบ ประกอบด้วย การพัฒนาหลักสูตร (Cu) สื่อการเรียนการสอน (Me) บรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ (Cod) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน (Ac) และการมีส่วนร่วม (Pa) มีความสัมพันธ์เชิงบวกระดับปานกลางถึงมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่า r ระหว่าง .77 ถึง .89

ผลการวิเคราะห์อทธิพลพยากรณ์ พบว่า การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบ Stepwise นั้นสามารถลดตัวแปรพยากรณ์จากเดิมจำนวน 10 ตัวแปรคงเหลือตัวแปรที่มีความแปรปรวนร่วมกันได้ดีที่สุด 6 ตัวแปร ได้แก่ ภาวะผู้นำ (Lea) การมีส่วนร่วม (Pa) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน (Ac) เทคโนโลยีเพื่อการสื่อสาร (Te) ผู้นำมีอาชีพ (Pf) และการจัดสภาพแวดล้อม (En) โดยสามารถอธิบายความแปรปรวนร่วมกันได้ถึงร้อยละ 94.3 และมีความคลาดเคลื่อนน้อยที่สุดเพียงร้อยละ 16.9 ในขณะที่ตัวแปรพยากรณ์ทุกตัวแปรมีความเป็นอิสระต่อกัน โดยไม่มีปัญหาความสัมพันธ์ซ้อนกันตามผลทดสอบ Durbin-Watson ที่มีค่าระหว่าง 1.50-2.50

ผลการวิเคราะห์การทดสอบความแปรปรวน พบว่า การทดสอบความแปรปรวนของแนวทาง ตัวแปรต้น 6 ตัวแปร ได้แก่ ภาวะผู้นำ (Lea) การมีส่วนร่วม (Pa) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน (Ac) เทคโนโลยีเพื่อการสื่อสาร (Te) ผู้นำมีอาชีพ (Pf) และ การจัดสภาพแวดล้อม (En) สามารถอธิบายความแปรปรวนร่วมกันได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีผลทดสอบ $F = 866.852$ เพราะฉะนั้นแนวทางการพัฒนาโรงเรียนมาตรฐานสากลมีองค์ประกอบอทธิพลจำนวน 6 ตัวแปรที่สามารถพยากรณ์ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิเคราะห์สมการพหุคูณ พบว่า แนวทางพัฒนาโรงเรียนมาตรฐานสากลเป็นผลรวมจากอิทธิพลของตัวแปรด้านภาวะผู้นำ (Lea) ร้อยละ 46.2 ด้านการมีส่วนร่วม (Pa) ร้อยละ 25.2 ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน (Ac) ร้อยละ 14.6 ด้านเทคโนโลยีเพื่อการสื่อสาร (Te) ร้อยละ 6.8 ด้านผู้นำมืออาชีพ (Pf) ร้อยละ 6.6 และด้านการจัดสภาพแวดล้อม (En) ร้อยละ 5.6 ดังภาพประกอบแนวทางการพัฒนาโรงเรียนมาตรฐาน ต่อไปนี้

ภาพที่ 1 แนวทางการพัฒนาโรงเรียนมาตรฐาน

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

ผลการวิเคราะห์การสัมภาษณ์ผู้คุณวุฒิจำนวน 12 ท่าน สรุปว่า ผู้บริหารโรงเรียนต้องมีการพัฒนาในประเด็นที่สำคัญ ดังนี้

1. ประเด็นการพัฒนาภาวะผู้นำ (Leadership Development) ได้แก่ การพัฒนาวิสัยทัศน์ และการความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การพัฒนาทักษะการให้คำปรึกษา และการให้ข้อเสนอแนะที่ดีแก่ครู รวมถึงการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของตนเองอย่างต่อเนื่อง

2. ประเด็นการพัฒนาการมีส่วนร่วม (Participation Development) เริ่มจากการเปิดใจให้กว้างขึ้นของผู้บริหารโรงเรียน แล้วนำเอาสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาไปใช้ในทางปฏิบัติทั้งที่สัมพันธ์กับการบริหารโรงเรียนและการจัดการเรียนการสอน พร้อมทั้งพัฒนาด้านการรับฟังข้อมูลข่าวสาร การพัฒนาให้เป็นแหล่งเรียนรู้ และแนวปฏิบัติที่ดีด้านการจัดการเรียนการสอน

3. ประเด็นการพัฒนาผู้นำมืออาชีพ (Professional Administrator) ต้องสัมพันธ์กับการพัฒนาคุณธรรม และจริยธรรมต้นแบบของผู้บริหารสถานศึกษา การพัฒนาความรู้ที่นำไปใช้ในการปฏิบัติงาน การแก้ไขปัญหาภายในโรงเรียน และการพัฒนาลักษณะนิสัยที่ยืนและอดทนของผู้บริหารโรงเรียน โดยถือเอาผลสำเร็จของการปฏิบัติงานเป็นเป้าหมายของการพัฒนาตนเองเป็นหลัก

4. ประเด็นการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน (Teaching for Learning Development) เริ่มต้นจากการวิเคราะห์ข้อมูลนักเรียน การทำความเข้าใจในพื้นฐานความรู้ความสามารถของผู้เรียน สำหรับนำไปวางแผนและออกแบบการจัดการเรียนการสอน โดยมีผู้บริหารคอยให้การสนับสนุนอย่างเต็มที่มากยิ่งขึ้น ซึ่งอาจเกี่ยวข้องกับความยืดหยุ่นของเวลา และการปรับลดภาระงานอื่นนอกเหนือจากการจัดการเรียนการสอนให้น้อยลง

5. ประเด็นการพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการสื่อสาร (ICT Development) ควรเน้นการศึกษาความรู้จากแหล่งความรู้ภายนอก พัฒนาความมีวินัยในตนเองของทุกคน พัฒนาทักษะการใช้งาน พัฒนาการประยุกต์ใช้และการออกแบบระบบที่นำเอาประโยชน์จากการติดต่อสื่อสารให้มาสนับสนุนการเรียนรู้ของนักเรียน มีการทำวิจัยเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีเพื่อการสื่อสาร

6. ประเด็นการพัฒนาสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ (Learning Environment Development) เน้นหลักการกระตุ้นและสร้างแรงบันดาลใจที่ดีต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนทุกคน ต้องมีความพร้อม ความทันสมัย ความสะอาดเรียบร้อย และการปรับปรุงอยู่เสมอ

ผลการวิเคราะห์ข้อสรุปยืนยันแนวทางการพัฒนาโรงเรียนมาตรฐานสากลของผู้ทรงคุณวุฒิ สรุปว่า แนวทางการพัฒนาโรงเรียนมาตรฐานสากลมีทั้งหมด 18 แนวทาง แต่มี 9 แนวทางที่ผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นสอดคล้องกันร้อยละ 100 ได้แก่ 1) การพัฒนาวิสัยทัศน์ และการความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียน 2) การพัฒนาทักษะการให้คำปรึกษาและการให้คำแนะนำแก่ครูด้านการจัดการเรียนการสอน 3) พัฒนาทักษะการรับฟังทุกความคิดเห็นโดยเฉพาะจากผู้ปกครองและชุมชน

4) การพัฒนาคุณธรรมต้นแบบของผู้บริหารโรงเรียน 5) การพัฒนาทักษะการแก้ไขได้ทุกสถานการณ์ในโรงเรียน 6) การพัฒนาลักษณะนิสัยขั้นต้นและอดทนในการทำงานของผู้บริหารและครูในโรงเรียน 7) พัฒนาระบบการใช้เทคโนโลยีเพื่อการสื่อสารต่อการจัดการเรียนการสอน 8) พัฒนาทักษะการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีเพื่อการสื่อสารที่ประโยชน์ต่อการเรียนรู้ของทุกคนในโรงเรียน

9) พัฒนาระบบการตรวจสอบความพร้อมของอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า ในเชิงวิชาการ ผู้บริหาร นักวิจัยและครูควรทำวิจัยพัฒนาระบบคุณภาพสู่ความเป็นเลิศตามบริบทของแต่ละโรงเรียน โดยจัดให้มีการฝึกอบรมควบคู่ไปกับการใช้เทคโนโลยี ดำเนินการวิจัยในชั้นเรียน วิจัยแบบมีส่วนร่วม วิจัยเชิงปฏิบัติ และวิจัยทั้งการทดลองเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาความสามารถของผู้เรียน ในเชิงบริหาร ผู้บริหารนำเอาประเด็นที่เกี่ยวข้องกับ ภาวะผู้นำ ผู้นำมีอาชีพ การจัดสภาพแวดล้อม การจัดการเรียนการสอน เทคโนโลยีเพื่อการสื่อสาร และการมีส่วนร่วมไปจัดทำเป็นนโยบายหลักสำหรับการพัฒนาโรงเรียนมาตรฐานสากล และในการนำไปลงมือปฏิบัติ ผู้บริหารกำหนดเป็นข้อปฏิบัติสำหรับการบริหารการศึกษาในโรงเรียนของตนให้พัฒนาไปสู่ความเป็นโรงเรียนมาตรฐานสากล

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

ควรทำวิจัยแบบมีส่วนร่วม วิจัยเชิงปฏิบัติ ไปจนถึงการวิจัยทั้งการทดลองเพื่อหาแนวทางการบริหารจัดการระบบคุณภาพในโรงเรียนมาตรฐานสากล

รายการ

- ประวิต เอรารวรรณ์. (2560). ปฏิรูปการศึกษาทั้งระบบเพื่อคนทั้งมวล, วารสารราชภัฏสุราษฎร์ธานี, 4(1), 57-70.
- พงษ์อัครา ประหยัดทรัพย์ และพรทิพย์ สุริยาชัยวัฒน์. (2558). บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนสู่การเป็นโรงเรียนมาตรฐานสากลในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 4 จังหวัดปทุมธานี, วารสารวิจัยและพัฒนา
- วไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์, 10(2), 89-99.
- เพลินตา กะลัมพากร ตักดา สถาพรจนา และสมบัติ คชสิทธิ์. (2557). รูปแบบการบริหารจัดการระบบคุณภาพโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, วารสารสักทอง, 20(2.2), 57-66.
- วชิพร แก้วหล้า จินตนา จันทรเจริญ และวีรพันธุ์ ศิริฤทธิ์. (2558). การบริหารสถานศึกษาสู่โรงเรียนมาตรฐานสากลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 37, Veridian E-Journal, Silpakorn University, 8(1), 1099-1107.
- ศิริรัตน์ จำปีเรือง และอมรรัตน์ วัฒนาร. (2553). ความรู้ที่จำเป็นของคนยุคเศรษฐกิจฐานความรู้, วารสารศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยนครสวรรค์, 12(1), 165-171.
- สิริมา เปียอยู่ สุภาพร พงศ์ภิญโญโอกาส และขวัญดาว แจ่มแจ้ง. (2561). กลยุทธ์การพัฒนาคุณภาพโรงเรียนมาตรฐานสากลในเขตภาคเหนือตอนล่าง, วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม, 12(1), 260-274.
- อดุลย์ วังศรีคุณ. (2557). การศึกษาไทยในศตวรรษที่ 21: ผลผลิตและแนวทางการพัฒนา, วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม, 8(1), 1-17.
- อารีย์ นัยพินิจ ภัทรพงษ์ เกริกสกุล และธงพล พรหมสาขา ณ สกลนคร. (2557). การปรับตัวภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์, วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา, 7(1), 1-12.
- Bian, H. (2016). Office for Faculty Excellence.
- McKim, C.A. (2017). The values of mixed method research: a mixed methods study, Journal of Mixed Method Research, 11(2), 202-222.
- Richmond, B. (2006). Introduction to data analysis handbook, Academy for Educational Development.
- Singh, A.S., & Masuku, M.B. (2014). Sampling techniques & determination of sample size in applied statistics research: an overview, International Journal of Economics Commerce and Management, 2(11), 1-22.